

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Mieście Sochaczew z 17 Stycznia (1945) na Władysława Raczkiewicza.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Burmistrzowi Miasta Sochaczew.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada Miejska w Sochaczewie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 17 stycznia (1945). Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu

na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa 17 Stycznia (1945) wypełnia normę art. 1 ustawy.

Nazwa 17 Stycznia prawdopodobnie odnosi się do daty 17 stycznia 1945 r. W nazwie ulicy nie zawarto bowiem pełnej daty, wskazującej na upamiętnienie innego konkretnego wydarzenia.

W dniach 14 - 17 stycznia 1945 r. 1 Armia Wojska Polskiego, działając w składzie 1 Frontu Białoruskiego, uczestniczyła w Operacji Warszawskiej. Warszawa zniszczona przez Niemców po powstaniu w 1944 r. w 84% została wyzwolona w wyniku działania trzech armii. Sowiecka 61 Armia z przyczółka warecko-magnuszewskiego i 47 A z rejonu Modlina uderzyły w kierunku Błonia, tworząc tzw. kocioł warszawski, w którym znalazła się część sił 9 Armii niemieckiej. 1 Armia WP uderzyła na Warszawę siłami głównymi z południa, od strony przyczółka pod Warką, a częścią sił frontalnie, z rejonu Łomianek, Pragi i Wilanowa. Operacja warszawska, stanowiła część operacji wiślańsko-odrzańskiej. Wieczorem 17 stycznia do miasta dotarły siły główne 1 Armii WP nacierające od zachodu i południa. Wycofanie z Warszawy niemieckich jednostek pancernych i Dywizji Fortecznej pozwoliło 1 Armii WP szybko i z niewielkimi stratami opanować miasto. Stwierdzenie, że 17 stycznia 1945 r. doszło do "wyzwolenia Warszawy" do dziś wzbudza kontrowersje. Choć tego dnia Armia Czerwona i podporządkowane jej oddziały Wojska Polskiego wyparły ze stolicy Niemców, to na ich miejsce wszedł nowy ciemniejszy. W Warszawie pojawiły się jednostki sowieckie, a wśród nich NKWD. Okupacja niemiecka została zamieniona na sowiecką.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy z 17 Stycznia (1945) na Władysława Raczkiewicza.

Władysław Raczkiewicz (1885 - 1947) – polski działacz polityczny, społeczny i wojskowy, uczestnik I wojny światowej i walk z bolszewikami, Prezydent RP na uchodźctwie.

Był przedstawicielem nurtu związanego z endecją. W czasie I wojny światowej był zwolennikiem tworzenia polskich sił zbrojnych na terenie Rosji. W 1918 r. sprawował funkcję prezesa Rady Naczelnej Polskiej Siły Zbrojnej z siedzibą w Kijowie. Został kierownikiem Wydziału Wojskowego, powstałego w Warszawie, Komitetu Obrony Kresów

Wschodnich. Walczył, jako porucznik, w Dywizji Litewsko-Białoruskiej. Brał udział w obronie Mińska przed bolszewikami, a w 1920 r. dowodził ochotniczym oddziałem kresowym walczącym o Wilno. W listopadzie 1920 r. został mianowany szefem Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych. Od grudnia 1920 r. do czerwca 1921 r. działał jako delegat przy rządzie Litwy Środkowej w Wilnie. Od czerwca do listopada 1921 r. był ministrem spraw wewnętrznych w rządzie Wincentego Witosa. Od października 1921 r. do sierpnia 1924 r. piastował urząd wojewody nowogródzkiego. Od czerwca 1925 r. do maja 1926 r. ponownie był ministrem spraw wewnętrznych. Po przewrocie majowym, od maja 1926 r. do grudnia 1930 r., pełnił funkcję wojewody wileńskiego. Od listopada 1930 r. był senatorem z listy BBWR. W grudniu 1930 r. został marszałkiem Senatu. Od października 1935 r. do czerwca 1936 r. zasiadał w rządzie jako minister spraw wewnętrznych. Od lipca 1936 r. był wojewodą pomorskim.

We wrześniu 1939 r. rząd powierzył mu misję zorganizowania w Stanach Zjednoczonych pomocy tamtejszej Polonii dla ludności okupowanego kraju. Po klęsce wrześniowej, na podstawie przepisów Konstytucji kwietniowej z 1935 r., został mianowany następcą na stanowisku prezydenta przez Ignacego Mościckiego. Na początku pełnienia tego urzędu zrezygnował z części uprawnień prezydenckich na rzecz premiera rządu, Władysława Sikorskiego. Wraz z całym rządem, przeniósł się do Angers. Opuścił Francję na zaproszenie rządu brytyjskiego tuż przed kapitulacją Francji. Po przybyciu z okupowanego kraju kuriera, Jana Karskiego, na prośbę żydowskiego podziemia wystosował 18 grudnia 1942 r. dramatyczny list do papieża Piusa XII, błagając go o publiczną obronę mordowanych Polaków i Żydów.

Zmarł 6 czerwca 1947 r. w Ruthin w Walii, po długotrwałej chorobie.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera

